

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલય, અમદાવાદ

રિટ અરજી (જનહિત અરજી) નં. ૯/૨૦૧૩

વીથ

સિવિલ અરજી નં. ૪૫૪૪/૨૦૧૩

ઈન રિટ અરજી (જનહિત અરજી) નં. ૯/૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ભાસ્કર ભટ્ટાચાર્ય

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી. પારડીવાલા

=====

૧.	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે?	હા
૨.	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં ?	હા
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪.	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે ?	ના
૫.	શું આ ચુકાદો દીવાની ન્યાયાધીશને પરીપત્રીત કરવાનો છે ?	ના

=====

સુલતાનાબાદ ભીમપોરે સોશિયલ એન્ડ એન્વાયરમેન્ટલ પ્રોટેક્શન અને ૨

અન્ય....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

સેક્રેટરી થકી ગુજરાત રાજ્ય અને ૪ અન્ય....પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ – ૩ માટે શ્રી એસ.એચ. સંજાણવાલા, વરિષ્ઠ વકીલ
સાથે શ્રી દિલીપ એલ. કાનોજિયા, વકીલ,

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી પાર્થ ભટ્ટ, એ.જી.પી.

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૫ માટે શ્રી પ્રશાંત જી. દેસાઈ, વરિષ્ઠ વકીલ સાથે શ્રી ધવલ
જી. નાણાવટી, વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ માટે શ્રી યુઆઈ વ્યાસ, વકીલ

પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ – જને સીધી બજવણી દ્વારા નોટિસ બજવેલ છે.

=====

કોરમ : માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ભાસ્કર ભટ્ટાચાર્ય

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે.બી. પારડીવાલા

તારીખ : ૦૫/૦૮/૨૦૧૪

સી.એ.વી. ચુકાદો

(દ્વારા : માનનીય શ્રી ન્યાયાધીશ જે.બી. પારડીવાલા)

પર્યાવરણના સંરક્ષણ માટે રચાયેલ વ્યક્તિઓની સમિતિ એવા અરજદારે, વિશેષ
કરીને સુરત જિલ્લામાં આવેલ સુલતાનાબાદ, ભીમપોર અને દુમાસ ગામોને
લગતી ચિંતા સાથે, જાહેર હિતની અરજીના સ્વરૂપની આ રિટ અરજી દ્વારા, નીચે
દર્શાવેલ રાહતો માટે પ્રાર્થના કરી છે :

“(એ) આ માનનીય અદાલતના લોર્ડશીપ્સ કૃપા કરીને અત્રેના પ્રતિવાદીઓને ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના નં. ૭૯-૮૦ (સુલતાનાબાદ-ભીમપોર) અમલમાં મૂકવાથી પ્રતિબંધિત કરે અને તેમને ઉક્ત ટાઉન પ્લાનિંગ યોજનાને યથાવત્ સ્થિતિમાં રાખવા તથા ઉક્ત ટાઉન પ્લાનિંગ યોજનાની આગળની કાર્યવાહી ન કરવા દિશાનિર્દેશ આપે અને આ માનનીય અદાલતના યોગ્ય રિટ દ્વારા ઉક્ત ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના નં. ૭૯-૮૦ (સુલતાનાબાદ-ભીમપોર) રદ કરવામાં આવે અને/અથવા પ્રતિવાદીઓને ઉક્ત ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના પરત ખેંચવા માટે પરમાદેશની રિટ જારી કરવામાં આવે;

(બી) લોર્ડશીપ્સ કૃપા કરીને પરમાદેશની રિટ અને/અથવા અન્ય કોઈ યોગ્ય આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરી રાજ્ય સરકારને ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના નં. ૭૯-૮૦ - (સુલતાનાબાદ-ભીમપોર) પરત ખેંચવા માટે નિર્દેશ આપે;

(સી) લોર્ડશીપ્સ કૃપા કરીને એવી જાહેરાત કરે કે સુલતાનાબાદ, દુમ્મસ અને ભીમપોર ગામોમાં આવેલા હરિત આવરણ તેમજ પર્યાવરણીય મૂલ્યને ધ્યાનમાં રાખીને અને આરોગ્ય કેન્દ્ર તથા પર્યટન સ્થળ તરીકેના તેમના દરજ્જાને કારણે, તેવા ગામો માટે ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના ઘડવી મંજૂર નથી, તથા કોઈપણ ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના ઘડીને, અનામત અમલમાં મૂકી અને જણાવેલ જમીનો પર બાંધકામ કરવાની મંજૂરી આપી, તેમની મુખ્ય વિશેષતાઓનો વિનાશ ન કરવામાં આવે;

(ડી) લોર્ડશીપ્સ રાજ્ય સરકારને ઉક્ત ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના અમલમાં ન મૂકે તે માટે પરમાદેશની રિટ અને/અથવા અન્ય કોઈ રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવા કૃપા કરે તથા જૂનો રેકૉર્ડ સુધારીને તેને વર્તમાન વાસ્તવિક પરિસ્થિતિને અનુરૂપ બનાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી યથાસ્થિતિ જાળવી રાખવાનો નિર્દેશ આપે;

(ઈ) આ અરજની સુનાવણી પૂર્ણ થવા અને અંતિમ નિકાલ થાય ત્યાં સુધી, લોર્ડશીપ્સ પ્રતિવાદી સત્તાવાળાઓને યથાવત સ્થિતિ જાળવી રાખવા અને ટાઉન પ્લાનિંગ સ્કીમ નં. ૭૯-૮૦ (સુલતાનાબાદ-ભીમપોરે) ને વધુ અમલમાં મૂકે તેવા કોઈ પગલા ન ભરવા માટે નિર્દેશ આપવા કૃપા કરે અને પ્રતિવાદી સત્તાવાળાઓને વધુમાં ઉક્ત ટાઉન પ્લાનિંગ સ્કીમનો અમલ કરવાથી રોકવામાં આવે;

(એફ) લોર્ડશીપ્સ કેસના તથ્યો અને પરિસ્થિતિઓમાં માનનીય અદાલત યોગ્ય માને તેવી અન્ય અને વધુ રાહતો મંજૂર કરવા પ્રસન્ન થાય. ”

અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ મામલો સંક્ષેપમાં આ મુજબ રજૂ કરી શકાય છે :

અરજદાર નં. ૧ પર્યાવરણ સંરક્ષણ સમિતિ છે અને અરજદાર નં. ૨ અને ૩ અનુક્રમે ઉક્ત સમિતિના પ્રમુખ તથા સચિવ છે. જનહિતમાં આ અરજી સમિતિ

દ્વારા ત્રણ ગામોના, અર્થાત્, સુલતાનાબાદ, ભીમપોર અને દુમાસના રહેવાસીઓના વતી દાખલ કરવામાં આવી છે. આ વિસ્તારમાં વસવાટ કરતા લગભગ ૧૦,૦૦૦ થી ૧૨,૦૦૦ લોકોએ સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પ્રસ્તાવિત નગર આયોજન યોજના નં. ૭૯-૮૦ સામે પોતાની વાંધાઓ દાખલ કર્યા છે, કારણ કે ઉપરોક્ત ત્રણ ગામોને આવરી લેતો વિસ્તાર પર્યટન કેન્દ્ર અને આરોગ્ય કેન્દ્ર તરીકે જાળવી રાખવાનો છે. જો નગર આયોજન યોજનાને અમલમાં મૂકવામાં આવે અને તેના અમલીકરણને મંજૂરી આપવામાં આવે, તો આવી પરિસ્થિતિમાં ૧૦૦ થી ૪૦૦ વર્ષ જૂના લગભગ ૪ લાખ વૃક્ષો કાપવા પડશે, જેના પરિણામે ગંભીર પર્યાવરણીય અસમતુલા ઊભી થશે.

સુલતાનાબાદ ગામ એક ‘નવાબી’ ગામ છે, જેનું સંવર્ધન ભૂતપૂર્વ સચિન રાજ્યના નવાબ દ્વારા કરવામાં આવતું હતું, અને સ્વાતંત્ર્ય પહેલાંથી જ દુમસ ગામ એક પ્રસિદ્ધ પ્રવાસન સ્થળ હતું. આ સ્થળો ખાસ કરીને ક્ષયરોગથી પીડિત વ્યક્તિઓ માટે મહત્વપૂર્ણ આરોગ્ય કેન્દ્રો માનવામાં આવતા હતા. તે સમયના સચિન રાજ્યના નવાબે એડવિન નામના એક ફ્રેન્ચ સ્થાપત્યકારની મદદથી સન ૧૯૧૯માં નગર આયોજન યોજના ઘડી હતી. સમગ્ર વિસ્તારનો સર્વે કરવામાં આવ્યો હતો અને તે ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના નં. ૧ અને ૨, સચિન રાજ્ય દુમસ વિકાસ યોજના (યોજના નં. ૧ અને ૨, /૧૯૧૯) તરીકે ઓળખાતો રહ્યો છે. ઉક્ત યોજનામાં ટપાલ કચેરી, મંદિર, પોલીસ સ્ટેશન, માર્ગો, જાહેર ઉપયોગિતાની સુવિધાઓ, મસ્જિદ, પારસી અગિયારી, અતિથિ ગૃહ, નાગરિક

હોસ્પિટલ, શાળા તથા હિંદુઓ, પારસીઓ, મુસ્લિમો અને ખ્રિસ્તીઓ માટે સેનિટોરિયમ જેવી તમામ આવશ્યક આધારીય સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ કરવામાં આવી હતી. ઘણાં લોકો આ સેનિટોરિયમોમાં આવીને રહે છે અને સેવા પણ અત્યંત નામમાત્ર દરે આપવામાં આવે છે.

ઉક્ત નગર આયોજન યોજનાની અંતર્ગત મહેસૂલી નોંધપોથી પણ તૈયાર કરવામાં આવી હતી અને તે અનુસાર પ્લોટો ફાળવવામાં આવ્યા હતા. નવાબના સમયમાં તૈયાર કરાયેલ ઉક્ત નોંધપોથીને કલેક્ટર, ડેપ્યુટી કલેક્ટર અને પ્રાંત અધિકારીએ પણ સ્વીકારી હતી. સન ૧૯૯૦માં સચિન રાજ્યના નવાબે ડુમસને પર્યટન સ્થળ તરીકે વિકસાવવાનો નિર્ણય કર્યો હતો. નગર આયોજન યોજનાના હેતુસર સુલતાનાબાદની જમીનોના તમામ સર્વે નંબરોનું માપન કરવામાં આવ્યું હતું. સ્થિત મોટાભાગની ઇમારતો વારસાગત ઇમારતો તથા પ્રાચીન સ્મારકો ધરાવતી છે, અને આવી પરિસ્થિતિમાં જો નગર આયોજન યોજનાને અમલમાં મૂકવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો લોકોની સંકલિત સંસ્કૃતિની સમૃદ્ધ વારસા નષ્ટ થઈ જશે.

જો મોટી સંખ્યામાં વૃક્ષો કપાઈ જશે, તો તેનો સીધો પ્રભાવ મોટી સંખ્યામાં પક્ષીઓ પર, જેમ કે મોર વગેરે પર પડશે. છેલ્લા ૬૦ વર્ષથી આ વિસ્તારમાં કોઈ ઔદ્યોગિક વિકાસ થયો નથી. થોડાં વર્ષો પહેલાં વસ્તી આશરે ૭૫૦૦ હતી અને આજની તારીખે તે આશરે ૧૬૦૦૦ છે.

નગર આયોજન અધિનિયમની કલમ ૬૬ હેઠળ, નગર આયોજન અધિકારી દ્વારા પ્રારંભિક યોજના રાજ્ય સરકારને મોકલવામાં આવે તે પહેલાં કોઈપણ સમયે, જો તે વિસ્તારના માલિકોમાં બહુમતી દ્વારા યોજના પરત ખેંચવામાં આવે તેવી વિનંતી કરવામાં આવે, તો એવી પરિસ્થિતિમાં રાજ્ય સરકારને વાંધાઓ પર વિચાર કરવાની ફરજ પડે છે અને જરૂરી તપાસ કર્યા પછી, જાહેરનામા દ્વારા યોજના પરત ખેંચવામાં આવે તેવી દિશા આપી શકે છે, અને આવી પરત ખેંચણી થયા પછી, આવી યોજના અંગે કોઈ વધુ કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવશે નહીં. કુદરતના હિતમાં તથા પર્યાવરણીય સંતુલન, વારસાના સંરક્ષણ વગેરે જેવા અનેક સંબંધિત પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને નગર આયોજન યોજના પરત ખેંચવા વિનંતી સાથે, કુલ વસ્તીના લગભગ ૮૦% જેટલા લોકોનો સમાવેશ કરતી બહુમતી દ્વારા રાજ્ય સરકાર સમક્ષ આવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે.

તત્કાલીન સચિન રાજ્યના નવાબે અગાઉથી જ નગર આયોજન યોજના ઘડી હતી અને તેથી, એ જ વિસ્તારમાં અન્ય કોઈ યોજના હોઈ શકતી નથી. જો ક્યારેય, ઉક્ત યોજનામાં ફેરફાર કરવો હોય, તો તે ગુજરાત નગર આયોજન અને શહેરી વિકાસ અધિનિયમ, ૧૯૭૭ ની કલમો ૭૦ અને ૭૧ ની જોગવાઈઓનો આશ્રય લઈને જ કરવો પડે, પરંતુ કોઈપણ સ્થિતિમાં નવી યોજના અમલમાં મૂકી શકાતી નથી. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, નગર આયોજન યોજના નં. ૭૯-૮૦

ઘડવાનો મૂળ વિચાર જ અધિનિયમની જોગવાઈઓના વિરુદ્ધ છે અને જાહેર હિતના અત્યંત વિરોધમાં છે.

૧. પ્રતિવાદી નં. પનો અભિગમ – સુરત મહાનગરપાલિકા:

અરજી સમયપૂર્વની હોવાથી જાળવવા યોગ્ય નથી. તેમાં કોઈ જાહેર હિત સંકળાયેલું નથી અને તેના વિરુદ્ધમાં, પ્રસ્તાવિત નગરરચના યોજના જાહેર હિતમાં છે. મહાનગરપાલિકા નગરરચના યોજનાની અમલીકરણ સત્તાધિકારી છે અને ગુજરાત ટાઉન પ્લાનિંગ એન્ડ અર્બન ડેવલપમેન્ટ અધિનિયમ, ૧૯૭૬ (સંક્ષેપમાં, 'અધિનિયમ') ની કલમ ૨૩(૨) હેઠળ સત્તાઓ મહાનગરપાલિકાને સોંપવામાં આવેલી છે. ગુજરાત રાજ્યએ પોતાના શહેરી આવાસ અને શહેરી વિકાસ વિભાગ, ગાંધીનગર મારફતે, તારીખ ૧૪મી ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૬ અને ૨૦મી જુલાઈ ૨૦૦૬ની સૂચનાઓ દ્વારા, સુરત મહાનગરપાલિકાની હદનો વિસ્તાર કરીને ૨૭ ગ્રામ પંચાયતો અને ૮ નગરપાલિકાઓને મહાનગરપાલિકાના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ સામેલ કરી હતી અને ત્યારથી પ્રશ્નાસ્પદ વિસ્તાર મહાનગરપાલિકાના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ લાવવામાં આવ્યો છે.

ગુજરાત રાજ્યએ, પોતાના શહેરી આવાસ અને શહેરી વિકાસ વિભાગ, ગાંધીનગર મારફતે, અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૧૨૨ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા તા. ૨૭મી ડિસેમ્બર ૨૦૦૬ના આદેશ દ્વારા, પ્રારૂપ નગરરચના યોજના

તૈયાર કરવા અને તેનો અમલ કરવા હેતુસર પોતાની તમામ સત્તાઓ મહાનગરપાલિકાને સોંપી હતી.

મહાનગરપાલિકાના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ આવેલ નવા ઉમેરાયેલા વિસ્તારના વિકાસના હેતુથી, મહાનગરપાલિકાની નગરરચના સમિતિએ, તેના ઠરાવ નં. ૨૬/૨૦૦૮ તા. ૩૦મી મે ૨૦૦૮ દ્વારા, નવા સામેલ કરાયેલા વિસ્તાર માટે ૭ નગરરચના યોજનાઓ ઘડવાનો ઠરાવ કર્યો, અને તેના એક ભાગરૂપે, મહાનગરપાલિકાએ પ્રારૂપ નગરરચના યોજના નં. ૭૯-૮૦ (સુલતાનાબાદ-ભીમપોર) પ્રસ્તાવિત કરવાની પોતાની મનશા જાહેર કરી.

મહાનગરપાલિકાએ, અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૪૧(૧) ની જોગવાઈઓ હેઠળ મુખ્ય નગરરચનાકાર સાથે પરામર્શ કરીને, તે મુજબ પ્રારૂપ નગરરચના યોજના નં. ૭૯-૮૦ (સુલતાનાબાદ-ભીમપોર) તૈયાર કરવાની પોતાની મનશા જાહેર કરી, જે ગુજરાત સરકારના અસાધારણ રાજપત્ર ભાગ-૨ મધ્ય વિભાગમાં પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી અને અધિનિયમ ૧૯૭૬ તથા તે હેઠળ બનાવાયેલા નિયમોમાં નિર્ધારિત યોગ્ય પ્રક્રિયાનું પાલન કરીને તે બે દૈનિક અખબારોમાં પણ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી. મહાનગરપાલિકાએ પ્રારૂપ નગરરચના યોજના નં. ૭૯-૮૦ તૈયાર કરીને અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૪૮(૨) હેઠળ મંજૂરી મેળવવાના હેતુસર રાજ્ય સરકાર સમક્ષ રજૂ કરી.

રાજ્ય સરકારે રાજ્ય સરકારના શહેરી આવાસ અને શહેરી વિકાસ વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી તા. ૧લી મે ૨૦૧૨ની સૂચના દ્વારા અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૪૮(૨) હેઠળ ઉક્ત પ્રારૂપ યોજના નં. ૭૯-૮૦ને મંજૂરી આપી.

રાજ્ય સરકારે, મહાનગરપાલિકા દ્વારા રજૂ કરાયેલ પ્રારૂપ યોજનાને મંજૂરી આપ્યા બાદ, અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૫૦(૧) હેઠળ તા. ૧૬મી જુલાઈ ૨૦૧૨ની સૂચના દ્વારા પ્રારૂપ નગરરચના યોજના નં. ૭૯-૮૦ને અંતિમ સ્વરૂપ આપવા માટે નગરરચના અધિકારીની નિમણૂક કરી. એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં કે પ્રારૂપ નગરરચના યોજના રાજ્ય સરકારે તા.

૧લી મે ૨૦૧૨ની સૂચના દ્વારા મંજૂર અને મંજૂરીબદ્ધ કરી હતી, કલમ ૪૦ ની પેટાકલમ (૩) ની જોગવાઈઓના ખંડ (સી), (એફ), (જી) અથવા (એચ) માં નિર્દિષ્ટ હેતુઓ માટે સક્ષમ સત્તાધિકારીને જરૂરી તમામ જમીનો તમામ બોજમાંથી મુક્ત થઈને સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં કાયદેસર રીતે નિહિત થઈ ગઈ.

પ્રારૂપ નગરરચના યોજના નં. ૭૯-૮૦ને રાજ્ય સરકારે મંજૂરી આપી છે અને અમલીકરણ સત્તાધિકારી તરીકે મહાનગરપાલિકા યોજનાનો તેના સાચા અક્ષર અને ભાવથી અમલ કરવા બંધાયેલ છે. અમલીકરણ સત્તાધિકારી તરીકે મહાનગરપાલિકાએ અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૬૮ તથા તે હેઠળ બનાવાયેલા

નિયમ ૩૩ સાથે વંચાતાં, સંબંધિત તમામ વ્યક્તિઓને પ્રશ્નારૂપે જમીન ખાલી કરવા માટે નોટિસો પાઠવી છે.

અધિનિયમ ૧૯૭૬ ની કલમ ૪૧ હેઠળ યોજના ઘડવાની મનશા જાહેર થયા બાદ, તે બાબતે આક્ષેપો અને સૂચનો મંગાવવા અખબારોમાં નોટિસો પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી.

અરજદારો દ્વારા મનશાની જાહેરાત સમયે તેમજ પ્રારૂપ યોજના ઘડવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન, કોઈ પણ તબક્કે પ્રારૂપ યોજના અંગે કોઈ વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો નહોતો અને તે મુજબ તેને તા. ૧લી મે ૨૦૧૨ના રોજ મંજૂરી આપવામાં આવી અને ત્યારબાદ તા. ૧૬મી જુલાઈ ૨૦૧૨ના રોજ નગરરચના અધિકારીની નિમણૂક કરવામાં આવી.

આવી પરિસ્થિતિઓમાં, મહાનગરપાલિકાએ અરજીમાં કોઈ સાર ન હોવાથી તે ફગાવી દેવા માટે પ્રાર્થના કરી છે.

અમે અરજદારો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ.એચ. સંજાનવાલા, જેમને વિદ્વાન વકીલ શ્રી દિલીપ એલ. કાનોજિયા સહાય કરી રહ્યા હતા, પ્રતિવાદી નં. ૫ મહાનગરપાલિકા તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પ્રશાંત જી. દેસાઈ, જેમને વિદ્વાન વકીલ શ્રી ધવલ જી. નાણાવટી

સહાય કરી રહ્યા હતા, સુરત અર્બન ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી યુ.આઈ. વ્યાસ, તથા રાજ્ય સરકાર તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી પાર્થ ભટ્ટને સાંભળ્યા છે.

પક્ષકારો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા બાદ અને નોંધપર ઉપલબ્ધ સામગ્રીનું અવલોકન કર્યા બાદ, જાહેર હિતમાં દાખલ કરાયેલ આ અરજીમાં અમારી વિચારણા માટે માત્ર એક જ પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે કે, શું અરજદારો અરજીમાં માગવામાં આવેલ કોઈપણ રાહત મેળવવા હકદાર છે.

સામાન્ય રીતે, જો એવું જણાય તો અદાલત લોકહિતમાં વાદપ્રક્રિયાને મંજૂરી આપે છે :

(૧) કે, આક્ષેપિત કાર્યવાહી ભારતના બંધારણના ભાગ ૩ માં પ્રતિષ્ઠાપિત કોઈપણ હક્ક અથવા અન્ય કોઈ કાનૂની હક્કનો ભંગ કરતી હોય અને તેના અમલીકરણ માટે રાહત માંગી હોય;

(૨) કે, જેના વિરુદ્ધ ફરિયાદ કરવામાં આવી છે તેવી કાર્યવાહી સ્પષ્ટપણે ગેરકાનૂની અથવા દુર્ભાવનાપૂર્ણ હોય અને ગરીબી, અસમર્થતા અથવા અજ્ઞાનતાને કારણે પોતાના હિતોનું રક્ષણ કરવાની સ્થિતિમાં ન હોય એવા વ્યક્તિઓના વર્ગને અસર કરતી હોય;

- (૩) કે, વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓનો વર્ગ જાહેર કર્તવ્યના ભંગથી અથવા બંધારણીય કાયદાની કોઈ જોગવાઈના ઉલ્લંઘનથી ઉપજેલી જાહેર હાનિના નિવારણ માટે જાહેર હિતમાં અદાલતનો અભિગમ કરતા હોય;
- (૪) કે, આવી વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓનો વર્ગ નિર્રર્થક હસ્તક્ષેપ કરનાર અથવા અનધિકૃત રીતે વચ્ચે પડનાર ન હોય અને પોતાની વ્યક્તિગત વેરઝેર અથવા ફરિયાદને સમર્થન આપવા દુર્ભાવનાપૂર્વકની મનશાથી અદાલત સમક્ષ આવ્યા ન હોય;
- (૫) કે, જાહેર હિતની વાદપ્રક્રિયાનો રાજકારણીઓ અથવા અન્ય બિનજરૂરી હસ્તક્ષેપ કરનારાઓ દ્વારા રાજકીય અથવા અસંબંધિત હેતુ માટે દુરુપયોગ કરવામાં આવતો ન હોય. રાજ્ય અથવા જાહેર સત્તાધિકરણ તરફથી થયેલ દરેક ચૂક આવી વાદપ્રક્રિયામાં ન્યાયવિચાર્ય હોય એવું નથી;
- (૬) કે, જાહેર હિતમાં પ્રારંભ કરાયેલ વાદપ્રક્રિયા એવી હોય કે, જો તેનો ઉપચાર કરવામાં ન આવે અથવા તેને અટકાવવામાં ન આવે, તો સામાન્ય માણસનો ન્યાયતંત્રની સંસ્થા અને દેશની લોકશાહી વ્યવસ્થામાં રહેલો વિશ્વાસ દુર્બળ પડી જાય;
- (૭) કે, રાજ્યની કાર્યવાહી ઢાંકપીછોડા હેઠળ રાખવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવતો હોય અને તકનીકી આધારોએ તેને બહાર ફેંકી દેવાનો ઈરાદો રાખવામાં આવેલ હોય;

(૮) જાહેર હિતની વાદપ્રક્રિયા દાખલ કરાયેલ અરજી પર અથવા પ્રાપ્ત થયેલ પત્ર અથવા અન્ય માહિતીના આધાર પર પ્રારંભ કરી શકાય, પરંતુ તે શરતે કે અદાલત સમક્ષ મૂકાયેલ માહિતી એવી પ્રકૃતિની હોવાનું અદાલતને સંતોષ થયો હોય કે જેને પરીક્ષણની આવશ્યકતા હોય;

(૯) કે અદાલત સમક્ષ આવનાર વ્યક્તિ શુદ્ધ હાથે, શુદ્ધ હૃદયથી અને શુદ્ધ હેતુઓ સાથે આવી છે;

એ કે જાહેર હિતમાં કોઈપણ કાર્યવાહી હાથ ધરતા પહેલાં અદાલત આ બાબતે સંતોષ પામવી આવશ્યક છે કે તેનું મંચ કોઈ અનૈતિક વાદી, રાજકારણી, બિનજરૂરી દખલ કરનાર વ્યક્તિ અથવા દુરાશયપૂર્ણ હેતુ ધરાવતા વ્યક્તિઓ કે જૂથો દ્વારા, તેમના વ્યક્તિગત ગિલા-શિકવાઓના નિવારણ માટે અથવા બ્લેકમેઈલિંગનો આશ્રય લઈને અથવા જાહેર હિતથી અસંબંધિત વિચારણાઓના આધારે, દુરુપયોગ માટે વપરાતું નથી.

એવું જણાય છે કે અરજદારોની મુખ્ય ચિંતા એ છે કે જો પ્રસ્તાવિત નગર આયોજન યોજના અમલમાં મૂકવામાં આવશે, તો સુલતાનાબાદ, ભીમપોર અને ડુમસ એવા ત્રણ ગામોને સમાવતા વિસ્તારો પર લગભગ ૧૦૦ વર્ષથી વધુ જૂના અંદાજે ૫૦૦૦ વૃક્ષોની કાપણીને કારણે સર્જાઈ શકતા પર્યાવરણીય અસંતુલનના પરિણામે ગંભીર પ્રતિકૂળ અસર પડશે. અરજદારો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સંજાણવાલાએ વધુ એક ચિંતા વ્યક્ત કરી છે કે

તે વિસ્તારમાં સમૃદ્ધ વારસાગત મૂલ્ય ધરાવતા ઘણા પ્રાચીન સ્મારકો આવેલાં છે અને તે પણ અસરગ્રસ્ત થઈ શકે છે. સંક્ષેપમાં, શ્રી સંજાણવાલાની મુખ્ય દલીલ એ છે કે સત્તાધિકારીઓ દ્વારા પ્રસ્તાવિત એવા કોઈ નગર આયોજન યોજનાની જરૂરિયાત જ નથી, કારણ કે ઈ.સ. ૧૯૧૯માં જ તે સમયના સચીન રાજ્યના નવાબે તમામ મૂળભૂત સુવિધાઓની જોગવાઈ ધરાવતી નગર આયોજન યોજના પહેલેથી જ ઘડી હતી, અને જ્યારે તે વિસ્તારની ૮૦%થી વધુ વસ્તી આ યોજનાને ઇચ્છતી નથી, ત્યારે આવી પરિસ્થિતિમાં રાજ્ય સરકાર અધિનિયમ, ૧૯૭૬ની કલમ ૬૬ની જોગવાઈઓ મુજબ તેમની વાંધાઓ પર વિચાર કરવા માટે બાધ્ય છે.

વિધાનમંડળે ૧૯૭૬ નો અધિનિયમ જે હેતુસર બનાવવો યોગ્ય માન્યો હતો, તે હેતુને ધ્યાનમાં લેતાં, યોજનાઓનું યોગ્ય ઘડતર કરવા અને તેનો અમલ કરવા માટે વ્યક્તિગત હકોને સમાજના વિશાળ સામાજિક હિતો અને નાગરિક સુવિધાઓના હિતને આધીન રાખવામાં આવ્યા છે, તે સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ થાય છે. વ્યક્તિગત હિતોને એટલો પ્રાધાન્ય આપી અને પ્રબળ થવા દેવામાં આવતા નથી કે જેથી સમગ્ર જનહિત માટેના નગર આયોજનની હિતકારી સામાજિક યોજનાઓમાં વિદ્વન ઊભું થાય અથવા તે નિષ્ફળ બને. બોમ્બે નગર આયોજન અધિનિયમ, ૧૯૫૪, નગર આયોજનની યોજનાઓ બનાવવાની અને અમલમાં મુકવાની બાબતે કાયદાને એકત્રિત અને સુધારવા માટે બનાવવામાં આવ્યો હતો, જેમાં દરેક સ્થાનિક સત્તાધિકારી પર તેની અધિકારક્ષેત્રની અંદરના સમગ્ર વિસ્તાર

માટે વિકાસ યોજના તૈયાર કરવાની ફરજ મૂકી હતી. ૧૯૫૪ નો આ અધિનિયમ તેની કલમ ૧૨૪ માં રહેલી બચત જોગવાઈ સાથે રદ કરવામાં આવ્યો હતો. એવું અનુભવાયું હતું કે જો આયોજનની પ્રવૃત્તિઓ સ્થાનિક સત્તાધિકારીઓના અધિકારક્ષેત્રની અંદરના વિસ્તારો સુધી જરૂરીયાતસર મર્યાદિત ન હોય એવા વિસ્તારોના વિકાસને અનુસંધાને વધુ ચુકિતપૂર્ણ અને વૈજ્ઞાનિક આધાર પર હાથ ધરવામાં આવે, તો વધુ સારા પર્યાવરણીય પરિસ્થિતિઓનું સર્જન શક્ય બનશે. તેથી, ૧૯૫૪ ના અધિનિયમના સ્થાને વધુ વ્યાપક કાયદો અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો.

કોઈપણ નગર આયોજન યોજનાનો વિસ્તાર વિશાળ નગરપાલિકા વિસ્તાર અથવા વિકાસ વિસ્તારનો અભિન્ન અને અવિભાજ્ય ભાગ હોય છે, જ્યાં પ્લોટોના પુનર્ગઠનનું કાર્ય કરવામાં આવે છે અને તેની સાથે માર્ગો, જળ પુરવઠો, ગટર વ્યવસ્થા તથા અન્ય આધારીક સુવિધાઓ પણ પૂરી પાડવામાં આવે છે. તેથી, યોગ્ય વિકાસ માટે આવી યોજના બનાવવાની સત્તા, યોજનાનું અમલીકરણ અને આધારીક સુવિધાઓ પૂરી પાડવાની સત્તા મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનને સોંપવામાં આવે તે આવશ્યક છે. સમગ્ર ઉદ્દેશ એવો જણાય છે કે વિકાસ સુગમ રીતે થાય તે સુનિશ્ચિત કરવું. આવા ઉદ્દેશને ધ્યાનમાં રાખીને જ રાજ્ય સરકાર કલમ ૧૨૨, ખંડ-૧ હેઠળ કલમ ૨૩ (૧) (૨) અને ૨૩ (૧) (૪) મુજબની સત્તાઓના પ્રતિનિયોજન માટે દિશાનિર્દેશો જારી કરે છે।

શહેર આયોજનને વૈશ્વિક સ્તરે સરકારનું એક સામાન્ય અને ઓળખી શકાય તેવું કાર્ય તરીકે માન્યતા આપવામાં આવી છે. સરકારી કાર્ય તરીકે તેમાં સમુદાયના વિકાસ અને વિકાસાત્મક પરિવર્તન પર અસર કરતી સરકારની તમામ પ્રવૃત્તિઓનું સંકલન સામેલ છે. આધુનિક શહેરી આયોજનના અંતિમ લક્ષ્યો હંમેશા સામાજિક રહ્યા છે અને તેમાં મધ્યવર્તી આર્થિક હેતુઓ સાથે ઘનિષ્ઠ સંકળાયેલાપણું રહેલું છે. ભૌતિક રીતે અભિમુખ શહેરી આયોજનના નીચે મુજબના પર્યાવરણીય હેતુઓ છે :

(૧) શહેરના રહેણાંક, વ્યાવસાયિક, ઔદ્યોગિક ભાગોની સુવ્યવસ્થિત ગોઠવણ એવી રીતે કરવી કે દરેક ભાગ ઓછામાં ઓછા ખર્ચ અને સંઘર્ષ સાથે પોતાના કાર્યો નિભાવી શકે;

(૨) શહેરની અંદર તેમજ બહારના વિશ્વ સાથે, પરિવહનના તમામ સાધનોનો મહત્તમ લાભ લઈ, અવરજવરનું કાર્યક્ષમ તંત્ર;

(૩) રહેણાંક વિસ્તારોમાં પ્લોટના કદ, સૂર્યપ્રકાશ અને હરિયાળી વિસ્તાર તથા વ્યાપારિક વિસ્તારોમાં પાર્કિંગ અને ઇમારતો વચ્ચેના અંતરના દૃષ્ટિએ, શહેરના દરેક ભાગનો શ્રેષ્ઠ ધોરણો મુજબ વિકાસ;

(૪) તમામ પરિવારોની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ થાય તે માટે વિવિધ પ્રકારના નિવાસસ્થાનોમાં સુરક્ષિત, સ્વચ્છતાસભર અને સુખાકારીપૂર્ણ આવાસની વ્યવસ્થા કરવી;

(પ) પૂરતા કદ, સ્થાન અને ગુણવત્તાવાળી મનોરંજન, શાળાઓ અને અન્ય સામુદાયિક સેવાઓની જોગવાઈ;

(ડ) પૂરતા અને મિતવ્યયી જળપુરવઠા, ગટર વ્યવસ્થા, જાહેર ઉપયોગિતાઓ અને જાહેર સેવાઓની જોગવાઈ.

આ હેતુઓ માટે, શહેરોને સત્તાઓનું હસ્તાંતરણ વિધાનકારી અધિનિયમો દ્વારા થાય છે, જે સ્થાનિક નિગમોને મર્યાદિત સ્વશાસન સોંપે છે. બંધારણના (સિત્તેર ચોત્રીસમું) સુધારા અધિનિયમ, ૧૯૯૨ દ્વારા, ભારતના બંધારણમાં ભાગ ૯ અને ૯૩ નો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો અને યોજનાકીય કાર્ય સ્થાનિક સંસ્થાઓને સોંપવામાં આવ્યું. અનુચ્છેદ ૨૪૩-૬૫૯ રાજ્યની વિધાનસભાને સક્ષમ બનાવે છે કે તે નગરપાલિકાઓને આવી સત્તાઓ અને અધિકારોથી સજ્જ કરે, જે તેમને નીચેના વિષયો અંગે સ્વશાસન સંસ્થાઓ તરીકે કાર્ય કરી શકે તે માટે જરૂરી હોય;

(૧) આર્થિક વિકાસ અને સામાજિક ન્યાય માટે યોજનાઓની તૈયારી;

(૨) તેઓને સોંપવામાં આવે તેવી ફરજોનું નિર્વહન અને યોજનાઓનો અમલ, જેમાં બારમી અનુસૂચિમાં સૂચિબદ્ધ બાબતોને લગતી યોજનાઓનો પણ સમાવેશ થાય છે. (આમાં, (૧) નગર આયોજન જેમાં ટાઉન પ્લાનિંગનો સમાવેશ થાય છે, (૨) જમીનના ઉપયોગનું નિયમન અને ઇમારતોનું બાંધકામ, (૩) આર્થિક અને સામાજિક વિકાસ માટેનું

આયોજન, અને (જ) જાહેર સુવિધાઓ અને જાહેર સગવડો તથા અનુસૂચિમાં ઉદ્દેખિત અન્ય મુદ્દાઓનો સમાવેશ થાય છે.)

મુખ્ય પ્રશ્ન એ છે કે, અરજદારો તરફથી પ્રસ્તુત કરાયેલ રજૂઆતોના ગુણદોષમાં આપણે પ્રવેશ કરવો જોઈએ કે પછી એમ માનવું જોઈએ કે દાખલ કરાયેલ અરજી અકાળ છે, કારણ કે હજી અનેક તબક્કાઓ આવવાના બાકી છે જ્યાં અરજદારોને પોતાની સૂચનાઓ રજૂ કરવાની અને યોજનાને લગતા પોતાના વાંધાઓ નોંધાવવાની પણ તક મળશે.

આજની તારીખે યોજના ૧૯૭૬ ના અધિનિયમની કલમ ૪૮એથી વધી ચૂકી છે. કલમ ૪૮એ નીચે મુજબ છે :

“૪૮ –એ. યોગ્ય પ્રાધિકરણમાં જમીનનું ન્યાસિત થવું.

૧. જ્યાં કલમ ૪૮ની ઉપકલમ (૨) હેઠળના પ્રારૂપ યોજના રાજ્ય સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હોય, ત્યાં કલમ ૪૦ની ઉપકલમ (૩)ના ખંડ (સી), (એફ), (જી) અથવા (એચ) માં નિર્દિષ્ટ હેતુઓ માટે સક્ષમ સત્તાધિકારીને જરૂરી બધી જમીનો તમામ બોજાઓથી મુક્ત રીતે સંપૂર્ણપણે સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં હક સોંપાયેલ ગણાશે.

૨. ઉપકલમ (૧) હેઠળ યોગ્ય સત્તાધિકારમાં નિવિષ્ટ થતી જમીનના માલિકના કોઈપણ હક્ક પર ઉપકલમ (૧)માં સમાવિષ્ટ કોઈ બાબત અસર કરશે નહીં.

૩. કલમો ૬૮ અને ૬૯ની જોગવાઈઓ, જરૂરી ફેરફારો સાથે, મંજૂર કરાયેલ પ્રારૂપ યોજનાને એવી રીતે લાગુ પડશે જાણે કે, --

(૧) મંજૂર કરાયેલ પ્રારૂપ યોજના પ્રાથમિક યોજના હતી, અને
(૨) ઉપકલમ (૧) માં, “અમલમાં આવે છે” એવા શબ્દોના સ્થાને, “કલમ ૪૮ ની ઉપકલમ (૨) હેઠળ જે તારીખે પ્રારૂપ યોજના મંજૂર કરવામાં આવે છે” એવા શબ્દો, કૌંસ અને આંકડાઓ પ્રતિસ્થાપિત કરવામાં આવ્યા હતા.”

જો કે પ્રારૂપ યોજના રાજ્ય સરકાર દ્વારા મંજૂર થતાં જ તમામ જમીનો તમામ બોજા-બંધનોથી મુક્ત રીતે સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં સંપૂર્ણપણે નિહિત થાય છે, તેમ છતાં, કલમ ૪૮-એ ની પેટા-ખંડ (૨) એ સ્પષ્ટ કરે છે કે પેટા-કલમ (૧) ની કોઈ પણ બાબત, તે પેટા-કલમ હેઠળ સંબંધિત સત્તામંડળમાં નિહિત થનારી જમીનના માલિકના કોઈ પણ અધિકારને અસર કરશે નહીં.

કોર્પોરેશન વતી રજૂ કરવામાં આવેલી એ દલીલનો સામનો કરવા માટે કે આ પિટિશન (અરજી) સમય પહેલાંના (અપરિપક્વ) તબક્કે છે, શ્રી. સંજાણવાલા, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલે જોરદાર રીતે રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૪૮એ, જે ડ્રાફ્ટ યોજના મંજૂર થવા પર જમીન સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં નિહિત થવાની જોગવાઈ કરે છે, તે અધિનિયમની કલમો ૪૮ થી ૬૭ હેઠળ જોગવાયેલ આવી જમીનના માલિકના મૂલ્યવાન અધિકારને છીનવી લે છે.

અમે શ્રી સંજાણવાલાની આવી રજૂઆતથી પ્રભાવિત થયા નથી. હકીકતમાં, આ જ ખંડપીઠને ભારતભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ અને અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય (લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૨૪૪૯ ઓફ ૨૦૧૦, તા. ૨૦મી જાન્યુઆરી ૨૦૧૨ના રોજ નક્કી કરાયેલ) ના કેસમાં આવી રજૂઆત પર વિચાર કરવાનો અવસર મળ્યો હતો. ઉક્ત કેસમાં, ૧૯૭૬ના અધિનિયમની કલમ ૪૮એની બંધારણીય માન્યતાને આ આધારે પડકારવામાં આવી હતી કે તે જોગવાઈ સત્તાધિકારીને અનિયંત્રિત અને નિરંકુશ સત્તા પ્રદાન કરે છે અને તે જ અધિનિયમની કલમો ૪૮ થી ૬૭ની જોગવાઈઓ સાથે વિસંગત છે. ૧૯૭૬ના અધિનિયમની કલમ ૪૮એની બંધારણીય માન્યતા સામેના આવા પડકારનો વિચાર કરતાં, અમે આ અદાલતની ખંડપીઠના અગાઉના એક નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જે ગોવિંદભાઈ હીરાભાઈ સુરતી અને અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને અન્ય, ૨૦૦૩(૨) જીએલઆર ૯૫૦ માં અહેવાલિત કેસમાં

આપવામાં આવ્યો હતો. ગોવિંદભાઈ હીરાભાઈ સુરતી (ઉપરોક્ત) માં,
અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું :

અદાલતે ઉપર ઉદ્ઘૃત કરાયેલ કલમ ૪૮-એ ની જોગવાઈઓ પક્ષકારોની તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન વકીલોની સહાયથી વાંચી અને પુનઃવાંચી છે, પરંતુ એવી સત્તા ધરાવતી અદાલતોની 'ન્યાયિક પુનર્વિલોકન' ની સત્તાનો આશ્રય લેવા અંગે અરજદારોના અધિકાર પર કોઈ બંધન હોવાનું તે શોધી શકી નથી. નિઃસંદેહ, 'ન્યાયિક પુનર્વિલોકન' ની સત્તાને બંધારણના મૂળભૂત માળખામાંથી એક તરીકે માન્ય કરવામાં આવી છે, અને તે સત્તાને તેના અધિષ્ઠાનસ્થાનમાંથી દૂર કરવાનો કોઈપણ પ્રયાસ અસંવિધાનિક ગણાય. વર્તમાન કેસમાં, કલ્પનાના કોઈપણ વ્યાપથી જોવામાં આવે તો પણ આવા કોઈ પ્રયત્નનો લેશમાત્ર સંકેત નથી. આ સંદર્ભમાં અરજદારોના વિદ્વાન વકીલની દલીલ સંપૂર્ણપણે તત્વહીન છે અને તેને નામંજૂર થવી જોગ છે.

અરજદાર પક્ષના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી આ રજૂઆત કે અધિનિયમની કલમ ૪૮-એ મંજૂર કરાયેલ પ્રારૂપ ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના હેઠળ આવરી લેવાયેલી જમીનનો કબજો લેવા બાબતે રાજ્ય સરકારને અનિયંત્રિત સત્તા આપે છે અને તેથી તે મનસ્વી તથા અસંવિધાનિક બને છે, તે સંપૂર્ણપણે ગેરસમજ પર આધારિત છે. અધિનિયમની કલમ ૪૮-એની જોગવાઈઓનું સાદું અવલોકન જ દર્શાવે છે કે તે સ્વયંમાં રાજ્યને મંજૂર કરાયેલ પ્રારૂપ ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના હેઠળ આવરી લેવાયેલી જમીનનો કબજો લેવા માટે કોઈ સત્તા આપતી નથી. હકીકતમાં, તે તેમાં નિર્ધારિત કરાયેલ શરતોના અસ્તિત્વ પર જમીનનું આપમેળે વિલયન જાહેર કરે છે. વિલયનની બાબતમાં સરકારને

કોઈ સત્તા, વિવેકાધિકાર અથવા પસંદગી આપવામાં આવી નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કલમ ૪૮-એ હેઠળ કલ્પાયેલ વિલયન નિર્દિષ્ટ હેતુઓ માટેનું વૈધાનિક વિલયન છે.

અરજદારોના વિદ્વાન વકીલની આ રજૂઆત કે તત્પતઃ અધિનિયમની કલમ ૪૮-એ નો પ્રભાવ એવો થાય છે કે અરજદારોને તેમની જમીનથી અથવા તો કોઈ વળતર વિના અથવા અપૂરતા વળતર સાથે વંચિત કરવામાં આવે છે, તે ટકી શકે તેવી જરાય નથી. આ દલીલ સ્પષ્ટપણે નીચેનાં પ્રાવધાનો અંગેની અજ્ઞાનતા દર્શાવે છે

અધિનિયમની કલમો ૮૨ થી ૮૭, જેમાં અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓને વળતર બાબતે વિગતવાર કાર્યપદ્ધતિનું પ્રાવધાન કરવામાં આવ્યું છે. તેથી, અરજદારોના વિદ્વાન વકીલની દલીલ ટકી શકતી નથી.”

અમે ભારતભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલના નિર્ણયમાં અમારા દ્વારા કરાયેલ કેટલીક સંબંધિત નોંધો પણ ઉદ્ઘૃત કરી શકીએ છીએ (ઉપરોક્ત):

માનનીય વકીલશ્રીની એ દલીલ કે અધિનિયમની કલમ ૪૮-એ, જે પ્રારૂપ યોજના મંજૂર થતાની સાથે જમીન યોગ્ય પ્રાધિકરણમાં નિવિષ્ટ થવા માટે જોગવાઈ કરે છે, તે અધિનિયમની કલમો ૪૮ થી ૬૭ હેઠળ પ્રદાન કરાયેલા આવી જમીનના માલિકના મૂલ્યવાન અધિકારને છીનવી લે છે, કોઈ જ સાર ધરાવતી નથી અને અત્યંત સરળ કારણસર તેને તાત્કાલિક નામંજૂર કરવી યોગ્ય છે. અરજદારો તરફથી હાજર માનનીય વકીલશ્રીની દલીલનો જવાબ કલમ ૪૮-એ(૨)માં જ સમાયેલો છે.

કલમ ૪૮-એ(૨) નીચે મુજબ છે :

ઉપકલમ (૧) માં આવેલી કોઈ પણ બાબત તે ઉપકલમ હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં નિહિત થતી જમીનના માલિકના કોઈ પણ અધિકારને અસર કરશે નહીં.

આથી, કલમ ૪૮-એ ની ઉપકલમ (૨) એ વાતને અતિ સ્પષ્ટ બનાવે છે કે ઉપકલમ (૧) હેઠળ સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં નિહિત થતી જમીનના માલિકનો હક કોઈપણ રીતે પ્રભાવિત થવાનો નથી. રાજ્ય સરકારે પ્રાર્થના યોજના મંજૂર કર્યા પછી જમીન સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં નિહિત થવાની જોગવાઈ અધિનિયમમાં હોવા છતાં, સક્ષમ સત્તાધિકારીમાં નિહિત થતી જમીનના માલિકના હકનું રક્ષણ થાય તે માટે વિધાનમંડળે પોતે જ કાળજી રાખી છે.

માત્ર આ સંક્ષિપ્ત આધાર પર જ, ૧૯૭૬ ના અધિનિયમની કલમ ૪૮-એ ની બંધારણીય માન્યતા સામેનો પડકાર નિષ્ફળ જવો જોઈએ અને અમે તે મુજબ ઠરાવીએ છીએ. ૧૯૭૬ ના અધિનિયમની કલમ ૪૮-એ ની બંધારણીય માન્યતા સંબંધિત મુદ્દાનો જવાબ અમે નકારાત્મક આપ્યો હોવાથી, અન્ય મુદ્દાઓ જ્યાં સુધી સંબંધિત છે ત્યાં સુધી હવે આ બાબતો નિયમિત ખંડપીઠ સમક્ષ મૂકવામાં આવી શકે. ”

આથી, પ્રસ્તાવિત નગર આયોજન યોજનાને લગતા સૂચનો આપવા અને વાંધાઓ રજૂ કરવા અંગેના અરજદારોના અધિકારના સંબંધમાં કલમ ૪૮એ અરજદારોના માર્ગમાં અવરોધરૂપ થવી જોઈએ નહીં. આજદિન સુધી આ યોજના

કલમ ૫૦ના તબક્કા સુધી પહોંચી છે, એટલે કે નગર આયોજન અધિકારીની નિમણૂકના તબક્કા સુધી.

“કલમ ૫૦. નગર આયોજન અધિકારીની નિમણૂક.

(૧) સત્તાવાર રાજપત્રમાં મસૌદા યોજનાને રાજ્ય સરકારની મંજૂરી અંગેની સૂચના પ્રકાશિત થયેલી તારીખથી એક મહિનાની અંદર, રાજ્ય સરકાર એવી યોજનાના હેતુસર, નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી લાયકાતો ધરાવતા ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીની નિમણૂક કરશે અને તેને જરૂરી ગણવામાં આવે એટલી સંખ્યામાં અધિકારીઓ તથા કર્મચારીવર્ગ ઉપલબ્ધ કરાવશે, અને તેની ફરજો નીચે મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તે પ્રમાણે રહેશે.

[પરંતુ શરતે કે, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી પર, રાજ્ય સરકાર કલમ ૪૨ ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ મસૌદા યોજનાના પ્રકાશનની તારીખથી એક મહિનાની અંદર ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીની નિમણૂક કરી શકે.]

(૨) રાજ્ય સરકારને યોગ્ય લાગે તો, તે કોઈપણ સમયે, અયોગ્યતા અથવા દુર્વર્તન અથવા અન્ય કોઈ સારા અને પૂરતા કારણના આધારે, આ

કલમ હેઠળ નિયુક્ત કરાયેલા નગર આયોજન અધિકારીને પદ પરથી દૂર કરી શકશે અને તેના સ્થાને તાત્કાલિક અન્ય વ્યક્તિની નિમણૂક કરશે, અને નગર આયોજન અધિકારીને પદ પરથી દૂર કરવાની તારીખ પહેલાં તાત્કાલિક તેની સમક્ષ બાકી રહેલી કોઈપણ કાર્યવાહી તેના સ્થાને નિયુક્ત કરાયેલા નવા નગર આયોજન અધિકારી દ્વારા આગળ ચલાવવામાં આવશે અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવશે.

જોકે, આ ઉપકલમ હેઠળ કોઈપણ નગર આયોજન અધિકારીને, તેના વિરુદ્ધના આક્ષેપોની તેને જાણ કરવામાં આવી હોય અને તે આક્ષેપોની બાબતમાં તેને સાંભળવાની વાજબી તક આપવામાં આવી હોય તેવી તપાસ બાદ સિવાય, પદ પરથી દૂર કરવામાં આવશે નહીં.

(૩) ઉપકલમ (૨)ની જોગવાઈઓના આધીન રહીને, કોઈપણ યોજનાના હેતુસર ઉપકલમ (૧) હેઠળ નિયુક્ત કરાયેલ ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી, કલમ ૬૫ હેઠળ અંતિમ યોજના મંજૂર કરવામાં આવે તે તારીખથી પોતાનું પદ ધારણ કરવાનું બંધ કરશે.”

છકું પગલું અધિનિયમની કલમ પરના ખંડ (૧) હેઠળ ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી દ્વારા પ્રાથમિક યોજના તૈયાર કરવાની કાર્યવાહી હશે જે નીચે મુજબ છે.

“કલમ. પર પ્રારંભિક અને અંતિમ યોજનાની સામગ્રી.

(૧) પ્રાથમિક યોજનામાં, નગર આયોજન અધિકારી નીચે મુજબ કરશે, –

(૧) યોજનાથી પ્રભાવિત થયેલ વ્યક્તિઓને નિયત રીતમાં અને નિયત ફોર્મમાં નોટિસ આપ્યા બાદ, કોઈ જાહેર હેતુ માટે, અથવા સક્ષમ સત્તાધિકારીના હેતુ માટે ફાળવવામાં આવેલ અથવા અનામત રાખવામાં આવેલ વિસ્તારો તથા અંતિમ પ્લોટોની વ્યાખ્યા કરીને તેમની હદબંધી કરવી;

(૨) ઉપરોક્ત મુજબ નોટિસ આપ્યા પછી, જ્યાં કોઈ મામલામાં અંતિમ પ્લોટ સંયુક્ત માલિકીમાં વ્યક્તિઓને ફાળવવાનો હોય, ત્યાં આવી વ્યક્તિઓના હિસ્સાઓનું નિર્ધારણ કરવું;

(૩) મૂળ પ્લોટમાં રહેલા કોઈપણ હકનો અંતિમ પ્લોટમાં સંપૂર્ણ અથવા આંશિક હસ્તાંતરણ કરવાની જોગવાઈ કરવી અથવા કલમ ૮૧ની જોગવાઈ અનુસાર મૂળ પ્લોટમાં રહેલા કોઈપણ હકના હસ્તાંતરણ માટે જોગવાઈ કરવી.

(૪) યોજનામાં જોગવાઈમાં આવેલા કાર્યો સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા જે અવધિમાં પૂર્ણ કરવામાં આવશે તે અવધિ નિર્ધારિત કરવી.”

તે પછી, નગર આયોજન અધિકારીએ નિયમ ૨૬, ખંડ (૧) હેઠળ જોગવાઈ મુજબ ફોર્મ-એચમાં નોટિસ બજાવવાની રહેશે, નિયમ ૨૬ નીચે મુજબ છે:

“નિયમ ૨૬. કલમ ૫૧ હેઠળ અને કલમ ૫૨ ની ઉપકલમ (૧) હેઠળ નગર આયોજન અધિકારીએ અનુસરવાની પ્રક્રિયા. –

(૧) પ્રાથમિક યોજના અને અંતિમ યોજના તૈયાર કરવાની હેતુસર ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી એચ ફોર્મમાં તે પોતાની ફરજો કઈ તારીખથી શરૂ કરશે તેની નોટિસ આપશે અને નિયમ ૩૭માં જોગવાઈ મુજબ તે સમય પણ દર્શાવશે, જેના અંદર ટાઉન પ્લાનિંગ યોજના બનાવવાના કારણે કોઈ સંપત્તિ અથવા અધિકારને હાનિકારક અસર થતી હોય તેવા માલિકને ધારા

૮૨ હેઠળ તેના સમક્ષ દાવો કરવા હકદાર ગણવામાં આવશે. આવી નોટિસ સત્તાવાર રાજપત્રમાં તથા યોગ્ય પ્રાધિકરણના વિસ્તારમાં પ્રચલિત એક અથવા વધુ ગુજરાત અખબારોમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે અને યોજનામાં આવરી લેવાયેલા વિસ્તારોમાં અથવા તેની નજીકના મુખ્ય સ્થાનો પર તથા ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીના કાર્યાલયે ચોંટાડવામાં આવશે.

(૨) ઉપનિયમ (૧) હેઠળ આપવામાં આવેલી નોટિસમાં નક્કી કરાયેલ તારીખ પછી, ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી, શક્ય હોય તેટલું, કામકાજના દિવસોમાં અને કાર્યકાળ દરમિયાન પોતાની ફરજો બજાવતા રહેશે.

(૩) ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીએ, કલમ ૫૨ માં નિર્દિષ્ટ બાબતોનો નિરાકરણ કરવા આગળ વધતા પહેલાં, સત્તાવાર ગઝેટમાં અને સક્ષમ સત્તાધિકારીના વિસ્તારની અંદર પ્રચલિત એક અથવા વધુ ગુજરાતી અખબારોમાં પ્રરૂપ એચમાં નોટિસ પ્રકાશિત કરવી પડશે. આવી નોટિસમાં ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી દ્વારા કઈ બાબતોનો નિર્ણય કરવાનું પ્રસ્તાવિત છે તે નિર્દિષ્ટ કરવાનું રહેશે અને એ પણ જણાવવાનું રહેશે કે પ્લોટોમાં હિત ધરાવતી અથવા નોટિસમાં નિર્દિષ્ટ કોઈપણ બાબતથી પ્રભાવિત થતી તમામ વ્યક્તિઓએ સત્તાવાર ગઝેટમાં નોટિસના પ્રકાશનથી [નિયમ ૧૮ ના ઉપનિયમ (૨) ની જોગવાઈના પરંતુકમાં આવરી

લેવાયેલા કિસ્સાઓમાં પંદર દિવસના ગાળામાં] પોતાની આક્ષેપો લેખિત રૂપે ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીને મોકલવાના રહેશે. આવી નોટિસ ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીના અને સક્ષમ સત્તાધિકારીના કચેરીએ પણ લગાડવાની રહેશે અને આવી નોટિસનો સાર તે જણાવેલ વિસ્તારમાં અનુકૂળ સ્થાનો પર ચોંટાડવાનો રહેશે.

(જ) યોજનાના કોઈપણ વિષયવિશેષથી પ્રભાવિત થતી કોઈપણ જમીનમાં હિત ધરાવતા દરેક વ્યક્તિને ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીએ તેમના મતો રજૂ કરવાની પૂરતી તક આપવી પડશે અને જો કોઈ રજૂઆતો કરવામાં આવી હોય તો તેમનો યથાવિધિ વિચાર કર્યા વિના તે કોઈ નિર્ણય આપશે નહીં.

(પ) જો કાર્યવાહી દરમિયાન ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારીને એવું જણાય કે યોજનાના કોઈપણ ભાગ અંગે પરસ્પર વિરુદ્ધ દાવાઓ છે અથવા કોઈ મતભેદ છે, તો ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી પોતાના હસ્તે વિવાદગ્રસ્ત મુદ્દાઓ અને આવશ્યક વિગતો દર્શાવતી સંક્ષિપ્ત નોંધ નોંધશે અને તે માટેના કારણો સાથે નિર્ણય આપશે. આવી બધી નોંધો યોજનાને પરિશિષ્ટરૂપે જોડવામાં આવશે.

(ક) ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી તેમના દ્વારા આપવામાં આવેલ દરેક નિર્ણય યોજનામાં નોંધશે અને દાખલ કરશે. ગણતરીઓ અને અંદાજો ફોર્મ એફ, ફોર્મ જી તથા ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવે તેવી અન્ય વિવરણિકાઓમાં દર્શાવવામાં આવશે અને નોંધવામાં આવશે.

(ગ) નગર આયોજન અધિકારીએ તૈયાર કરેલી યોજનામાં નિયમ ૨૧ સાથે કલમ પરનું વાચન કરતાં નિર્દિષ્ટ વિગતોનો સમાવેશ થવો જોઈએ.

(ઘ) યોજનાના ઘટક ભાગો એવી રીતે ગોઠવવામાં આવશે કે નકશો અને યોજનાઓના સંબંધમાં તેમનો સહેલાઈથી સંદર્ભ લઈ શકાય.

(ઙ) ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી, તેની દ્વારા તૈયાર કરાયેલ યોજનાનું પ્રકટીકરણ સત્તાવાર ગેઝેટમાં ફોર્મ ૧ માં સૂચના દ્વારા કરશે અને સાથે સાથે એક અથવા વધુ સ્થાનિક અખબારોમાં જાહેરાત દ્વારા પણ એ જાહેર કરશે કે યોજના તેના કાર્યાલયમાં કાર્યાલયીન સમય દરમિયાન જનતાના નિરીક્ષણ માટે ખુલ્લી રહેશે અને દરેક પ્લોટ અંગે તેની દ્વારા લેવાયેલા નિર્ણયો, જે તે સ્થિતિ મુજબ ફોર્મ જે અને ફોર્મ કે માં યોજનામાંથી જરૂરી ઉતારા જારી કરીને, માલિક અથવા હિત ધરાવતા વ્યક્તિને તાત્કાલિક

રીતે જાણ કરશે. ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી અંતિમ યોજનાના પ્રક્ટીકરણ અંગે રાજ્ય સરકારને પણ માહિતી આપશે. ”

ત્યારબાદ, નિયમ ૨૬, ખંડ (૩) મુજબ જાહેર અખબારમાં તેમજ સત્તાવાર ગેઝેટમાં પણ નોટીસ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવશે

.

નિયમ ૨૬ હેઠળ, ખંડ (૪) મુજબ, ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી યોજના અંગેની કોઈપણ વિશેષતા દ્વારા અસરગ્રસ્ત કોઈપણ જમીનમાં હિત ધરાવતા વ્યક્તિને તક આપશે.

ત્યારબાદ ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી, નિયમ ૨૬, ખંડ (૯) સાથે વાંચતા કલમ પરના ખંડ (૧) હેઠળ, યોજના પ્રકાશિત કરશે.

પ્રક્રિયામાં સાતમું પગલું અધિનિયમની કલમ ૬૪ હેઠળ ટાઉન પ્લાનિંગ અધિકારી દ્વારા પ્રારંભિક યોજનાનું નીચોક્તને રાજ્ય સરકારને રજૂ કરવાનું રહેશે.

.

“કલમ ૬૪. પ્રારંભિક યોજનાની અને અંતિમ યોજનાની સરકાર સમક્ષ રજૂઆત;

નગર આયોજન અધિકારી દ્વારા, કલમ ૫૨ની પેટાકલમ (૨) હેઠળ અંતિમ યોજના રાજ્ય સરકાર સમક્ષ મંજૂરી માટે રજૂ કરવામાં આવે તે પહેલાં પણ, પ્રારંભિક યોજના કલમ ૫૩ હેઠળના તેમના નિર્ણયની નકલ સાથે રાજ્ય સરકાર સમક્ષ મંજૂરી માટે રજૂ કરવામાં આવશે. ”

અંતિમ અને છેલ્લું પગલું અધિનિયમની કલમ ૬૫ હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા યોજનાને મંજૂરી આપવાનું રહેશે.

“કલમ ૬૫. યોજનાને મંજૂરી આપવાની અથવા મંજૂરી આપવાનો ઇનકાર કરવાની સરકારની સત્તા અને મંજૂરીનો પ્રભાવ:

(૧) પ્રારંભિક યોજના અથવા, પરિસ્થિતિ મુજબ, અંતિમ યોજના પ્રાપ્ત થતાં, રાજ્ય સરકાર કરી શકે છે –

(એ) પ્રાથમિક યોજનાના કિસ્સામાં, તેની પ્રાપ્તિની તારીખથી બે મહિનાની અવધિની અંદર, અને

(બી) અંતિમ યોજનાના મામલામાં, તેની પ્રાપ્તિની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અવધિની અંદર, અધિસૂચના દ્વારા, પ્રારંભિક યોજના અથવા અંતિમ યોજનાને મંજૂરી આપવી અથવા મંજૂરી આપવા અંગે પરિણામ

કરવું, શરતે કે આવી કોઈપણ યોજનાને મંજૂરી આપતી વખતે, રાજ્ય સરકાર પોતાની મતે ભૂલ, અનિયમિતતા અથવા ઔપચારિક ખામી સુધારવાના હેતુસર જરૂરી હોય તેવા ફેરફારો કરી શકે છે.

(૨) જ્યાં રાજ્ય સરકાર પ્રારંભિક યોજના અથવા અંતિમ યોજનાને મંજૂરી આપે છે, ત્યાં તે સૂચનામાં આ જણાવશે –

(એ) એવું સ્થળ, જ્યાં યોજના જનસામાન્ય દ્વારા નિરીક્ષણ માટે ખુલ્લી રાખવામાં આવશે, અને

(બી) એવી તારીખ (XXXX) જેના પર યોજનાથી સર્જાયેલ તમામ જવાબદારીઓ અમલમાં આવશે: ગુજરાત અધિનિયમ નં. ૨૦૦૨ ના ૧૧ દ્વારા (XXXX) કઢાઈ નાખવામાં આવ્યું, આ શબ્દો (જે સૂચનાની પ્રકાશનની તારીખ પછી એક માસથી ઓછી ન હોવી જોઈએ) પરંતુ એ શરતે કે રાજ્ય સરકાર સમયાંતરે સૂચના દ્વારા એવી તારીખને, તેને યોગ્ય લાગે તેવા, ત્રણ માસથી વધુ ન હોય એવા સમયગાળાથી, લંબાવી શકે છે.

(૩) આવી અધિસૂચનામાં નક્કી કરાયેલી તારીખે અને ત્યારબાદ, જે સ્થિતિ હોય તે મુજબ, પ્રારંભિક યોજના અથવા અંતિમ યોજના એ રીતે

અમલમાં આવશે જાણે કે તે આ અધિનિયમમાં જ અધિનિયમિત કરવામાં આવી હોય.”

ઉપરોક્ત નોંધાયેલ હજી હાથ ધરવાનાં બાકી રહેલાં પગલાંઓનો વાજબી ખ્યાલ આપવાનો હેતુ એ દર્શાવવાનો છે કે દરેક તબક્કે અરજદારોને તેમજ યોજનાથી પ્રભાવિત થવાની શક્યતા ધરાવતા અન્ય વ્યક્તિઓને તક આપવામાં આવશે અને આવી વ્યક્તિઓને તેમની આક્ષેપો અને સૂચનો રજૂ કરવા માટે પુષ્ટું રહેશે, જેના પર સક્ષમ સત્તાધિકારીને અન્યથા પણ વિચાર કરવાની ફરજ છે.

આથી, કોર્પોરેશન તરફથી હાજર રહેલા વરિષ્ઠ વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રશાંત દેસાઈ દ્વારા કરાયેલી રજૂઆતથી અમે વિશ્વાસ પામીએ છીએ કે અરજી અકાળ અવસ્થાએ દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેને વિંચારાધીન રાખવી જોઈએ નહીં.

શ્રી. સંજણવાલાએ કલમ ૬૬ની જોગવાઈઓ ઉપર ઘણો ભાર મુક્યો છે, જે યોજના પાછી ખેંચવાની જોગવાઈ કરે છે. અધિનિયમ, ૧૯૭૬ની કલમ ૬૬ મુજબ, નગર આયોજન અધિકારી દ્વારા પ્રાથમિક યોજના રાજ્ય સરકારને મોકલવામાં આવે તે પહેલાં કોઈપણ સમયે, જો સક્ષમ સત્તાધિકારી અને વિસ્તારના માલિકોના બહુમતિ દ્વારા નગર આયોજન અધિકારીને એવી રજૂઆત કરવામાં આવે કે યોજના પાછી ખેંચવી જોઈએ, તો નગર આયોજન અધિકારી યોજનામાં રસ ધરાવતા તમામ વ્યક્તિઓ પાસેથી આવી રજૂઆત અંગે આક્ષેપો

મંગાવ્યા બાદ, એવી રજૂઆત સાથે, જો હોય તો, આક્ષેપો રાજ્ય સરકારને મોકલશે અને રાજ્ય સરકાર, તે યોગ્ય માને તેવી તપાસ કર્યા બાદ, જો તેવા પગલાં લેવું જરૂરી અથવા ઉપયુક્ત હોવાનું તેના મતે હોય, તો જાહેરનામા દ્વારા યોજના પાછી ખેંચવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે, અને આવી રીતે યોજના પાછી ખેંચવામાં આવ્યા પછી, તેવી યોજના અંગે કોઈ વધુ કાર્યવાહી કરવામાં આવશે નહીં. શ્રી. સંજલપાલાએ રજૂઆત કરી કે નગર આયોજન યોજનાથી અસર પામવાની સંભાવના ધરાવતા વિસ્તારની ૮૦% વસ્તીએ તેમના આક્ષેપો નગર આયોજન અધિકારી સમક્ષ રજૂ કર્યા છે અને નગર આયોજન અધિકારીને તે રાજ્ય સરકારને મોકલવા જણાવવું જોઈએ, જેથી રાજ્ય સરકાર તે બાબતે યોગ્ય નિર્ણય લઈ શકે. બીજી તરફ, પરિષ્ઠ વિદ્વાન વકીલ શ્રી. પ્રશાંત જી. દેસાઈએ રજૂઆત કરી કે કડક અર્થમાં કહીએ તો કલમ ૬૬નો કોઈ અમલ થતો નથી, કારણ કે તેમાં સક્ષમ સત્તાધિકારી અને વિસ્તારના માલિકોના બહુમતિ દ્વારા નગર આયોજન અધિકારીને કરવામાં આવેલી રજૂઆતની વાત કરવામાં આવી છે. હાલના કેસમાં, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ યોજના પાછી ખેંચવાની વિનંતી સાથે નગર આયોજન અધિકારી સમક્ષ કોઈ રજૂઆત કરવાની પસંદગી કરી નથી. તેમ હોય તો પણ, અરજી અકાળાવસ્થામાં હોવાનું અમે એકવાર મંતવ્ય વ્યક્ત કરી ચૂક્યા હોઈ, આ તબક્કે અમે આ પ્રશ્નમાં પ્રવેશતા નથી. અમે માત્ર એટલું જ કહી શકીએ કે જ્યારે યોજના ૧૯૭૬ના અધિનિયમમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર યોગ્ય તબક્કે પહોંચશે, ત્યારે આવી કોઈ આક્ષેપો રાજ્ય સરકારના ધ્યાન પર લાવવામાં

આવે, તો કાયદા અનુસાર તેમનું વિચારણા કરવું અને યોજના આગળ વધારવી કે યોજના પાછી ખેંચવી તે અંગે યોગ્ય નિર્ણય લેવું રાજ્ય સરકારનું કાર્ય રહેશે.

અમે આ સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે તેની ગુણદોષની ચર્ચામાં પ્રવેશ કર્યો નથી અને સંબંધિત વ્યક્તિઓ દ્વારા રાજ્ય સરકાર સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી શકે તેવી સામગ્રીને ધ્યાનમાં લઈ યોગ્ય નિર્ણય લેવાનું રાજ્ય સરકાર માટે રહેશે.

ઉપરોક્ત કારણોસર, અમે ઠરાવીએ છીએ કે અરજી અત્યંત પૂર્વપક્વ તબક્કે છે અને તેને વિચારણા માટે સ્વીકારવાની આવશ્યકતા નથી. તે અનુસાર અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નહીં.

મુખ્ય અરજીમાં પસાર કરાયેલા આદેશને ધ્યાનમાં લેતાં, સંલગ્ન નાગરિક અરજી પણ નિર્રર્થક બની ગઈ છે અને તે મુજબ તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. મિલકતની વર્તમાન સ્થિતિ, સ્વરૂપ અને પ્રકૃતિ અંગે અગાઉ આપવામાં આવેલ યથાવત સ્થિતિનો આદેશ તાત્કાલિક અસરથી રદ કરવામાં આવે છે.

સહી/ –

(ભાસ્કર ભટ્ટાચાર્ય, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

સહી/ –

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.